

Дніпропетровський педагогічний коледж
Дніпропетровського національного університету
ім. Олесь Гончара

Презентація

На тему : Цінності як ядро світоглядної проблематики.

Виконала:
студентка групи ДО-16-1/11
Синя Анастасія

Перевірив викладач:
Коваль О.С.

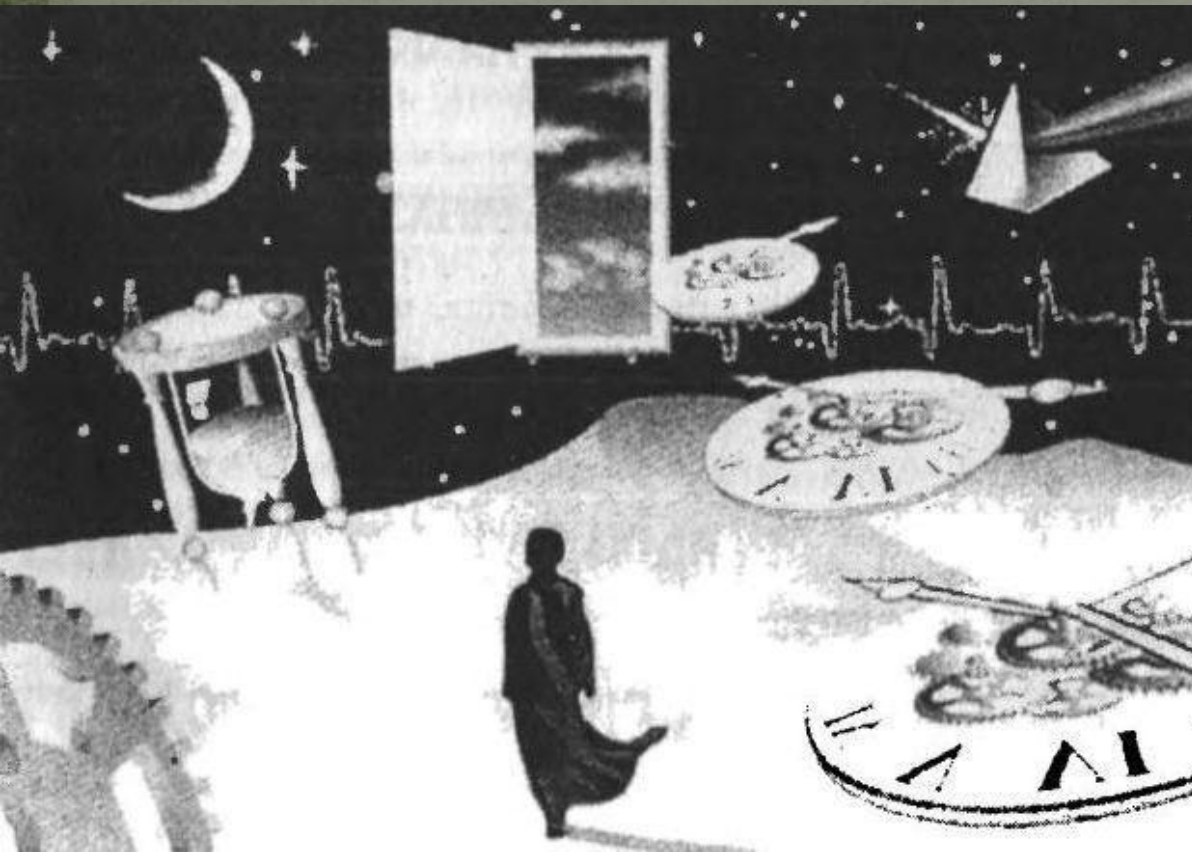
Тема: «Цінності як ядро світоглядної проблематики .»

План

1. Аксиологія – як теорія цінностей.
2. Вища цінність життя стародавньої філософії.
3. Період становлення громадянського суспільства
4. Буття і цінності за часи античності
5. Висновок

1.Аксіологія – теорія цінностей.

У всі часи дослідження теорії цінностей становило велику методологічну проблему для аксіології. Аксіологія – це теорія цінностей, філософське вчення про природу цінностей, їх місце в реальності та про структуру ціннісного світу.

В основі існування будь-якого суспільства, так і окремої особистості лежать національні, загальнолюдські релігійно-духовні, гуманістичні, культурні, етичні, моральні цінності. І саме від того, чи керуватиметься дане суспільство чи конкретна людина такими цінностями, як добро, свобода, справедливість, солідарність, любов, демократія та ін., залежатиме як її особиста доля, так і майбутній добробут усього народу. Тому істинно багатим і процвітаючим суспільством може бути лише те, яке базується на усіх вище викладених цінностях. Цінності – це певні загальні норми та принципи, які визначають направленість людських вчинків

● Свій ціннісний світ людина вибудовує в процесі предметно-практичної діяльності. А будь-який акт діяльності, будь це якийсь вчинок, включає в себе свідомий задум дії, план реалізації, мету, а також життєвий смисл цієї діяльності, загалом те, задля чого здійснюється вся дія. Саме момент діяльності і характеризує категорія цінності. Генетично цінності в процесі суспільної практики акумулювали в собі потребу, інтереси, емоційні переживання суб'єкта. Теорія цінностей почала розроблятися ще за часів античності. В критичні моменти розвитку людства у філософських роздумах чільне місце займала проблема цінності людського життя, точніше, ціни життя і смерті. Філософи намагалися збагнути, сутність людини, її страждань, нащо жити; та вирішити проблему самогубства – варте чи не варте життя того, щоб його прожити

Життя – найвища цінність

2. Вища цінність життя стародавньої філософії

Вищою цінністю життя стародавні філософи вважали природу, не природне середовище, а істинну природу – споконвічний закон буття.

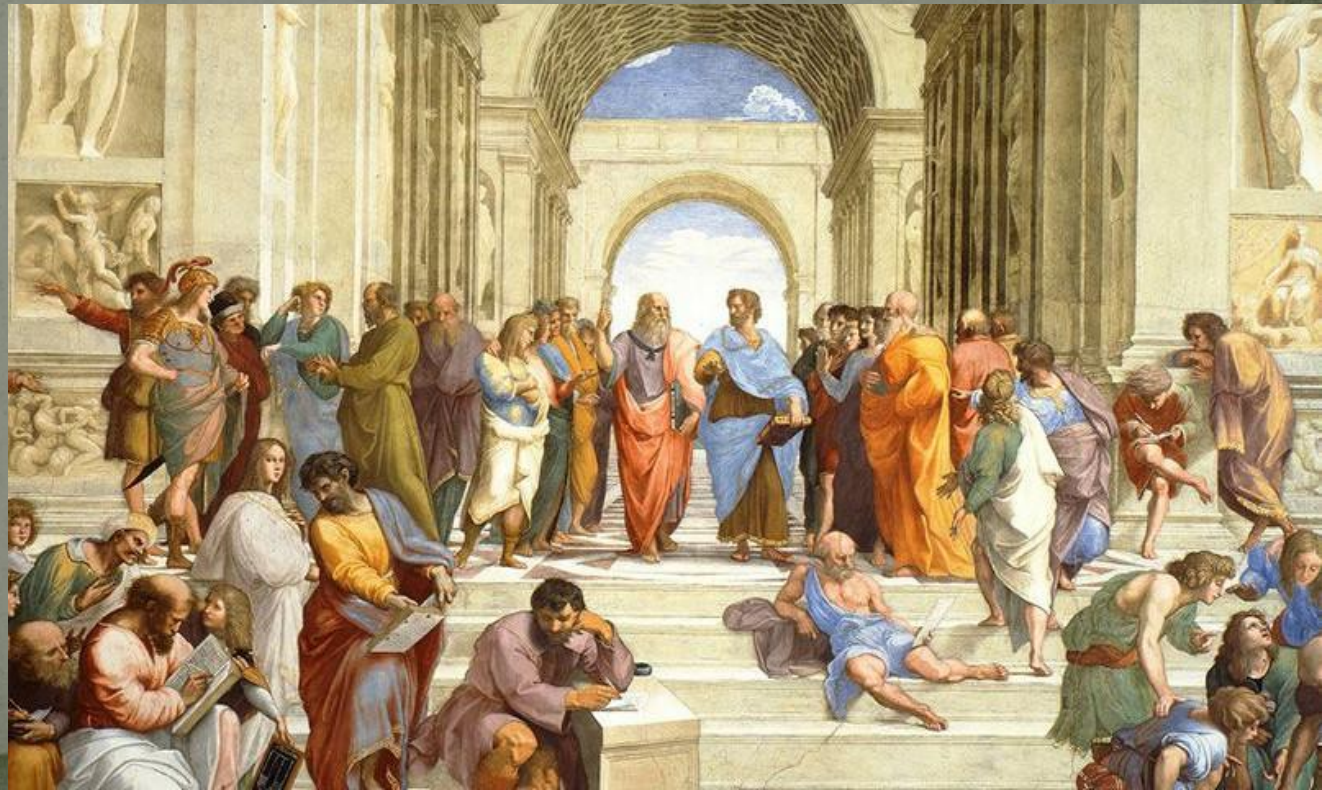
Цей світовий закон – Логос у Геракліта, Дао – у Лао-цзи,
Апейрон – у Парменіда і т.д. У часи, коли поведінка
регламентувалася родовою мораллю, не поставало питання
про індивідуальну відповідальність, про відповідність життя

3.Період становлення громадянського суспільства

У період становлення громадянського суспільства, організованого на засадах вільного товаровиробництва руйнується родова мораль, у людей формується індивідуальне самовизначення. З розвитком суспільства і його структуриванням, поглибленням духовності людини, ускладнювалось і ціннісне світосприйняття, охоплюючи все нові потреби. Суспільні цінності хоч і виростали з реальних соціальних потреб, поступово набували ідеалізованих рис. В цей час постала філософія Сократа. Ще до Сократа філософи констатували кризу світовідчуття людини, причину якої бачили у відхиленні людини від своєї природи.

Філософ-софіст Антифонт наголошував, що у вчинках, які суперечать природі, полягає причина страждань людей більше, ніж можна було б страждати, відчувають менше задоволення, ніж можна було б насолоджуватись. Сократ перший проголосив, що доброчинність є

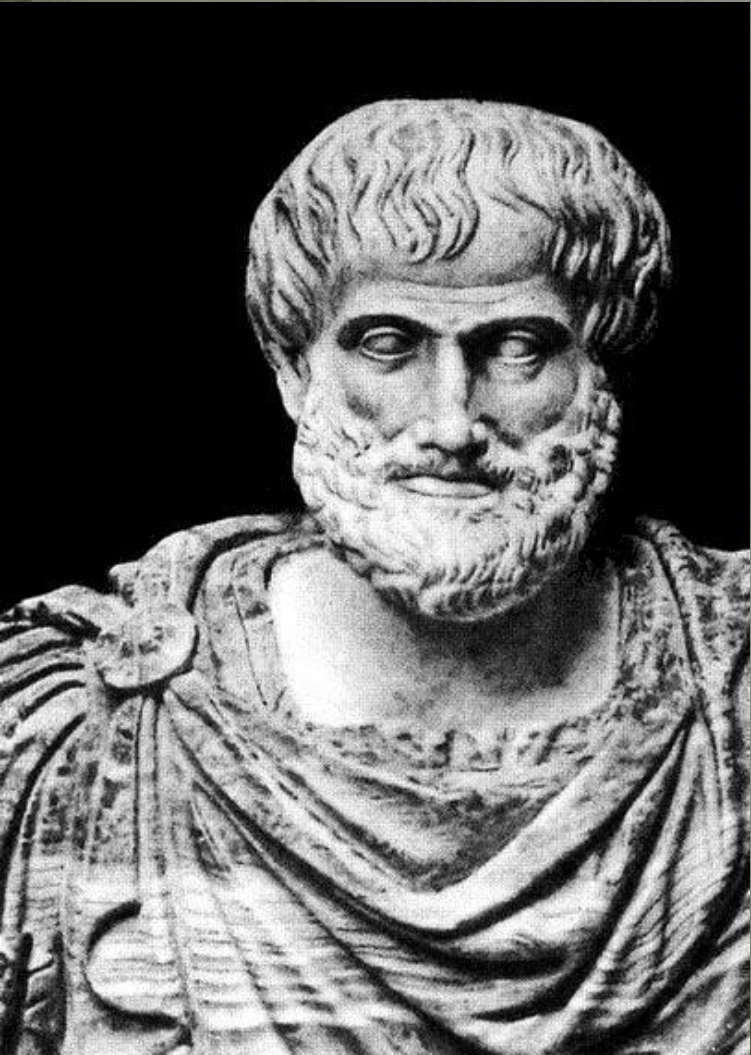

Ця теза мала декілька наслідків:

1. розум став суддею моральності людини, а не традиція чи авторитет;
2. людина, спираючись на свій розум, мусила свідомо і відповідально ставитись до свого життя;
3. людина була змушена сформулювати свою систему цінностей, моральний кодекс. У цьому полягала світоглядна революція запропонована Сократом: не світовий закон визначав спосіб життя індивіда, а особистість мусила виробити і протиставити природному хаосу свій моральний закон. Нова моральна проблематика – як жити: за моральним ідеалом чи за звичаєвим порядком, поставлена Сократом, заявила про себе як ціннісна проблематика. Вихідний принцип якої – співвідношення належного і дійсного. Світ людської свідомості розколовся на два плани: ідеальний і матеріальний. А проблема цінностей назавжди поєдналась із світом духовності. "Я не спроможний коритися нічому з усього, що в мені є, крім того переконання, яке після ретельної перевірки видається мені найкращим," – стверджував Сократ. Також Сократом були зроблені наступні відкриття. Перший досягнув, що природу людини не можна пізнати так само, як природу неживих предметів, тому що сутність людини завжди перебуває поза її фізичним існуванням і обіймає цілий спектр того, чим вона могла, чим хоче, чим може бути. Він зафіксував важливу ознаку моральної поведінки людини: різницю між тим, чим людина є насправді і тим, що вона думає про себе, між реальними мотивами і свідомим мотивуванням. Мораль Сократ усвідомлював як силу, що стоїть над особистістю, визначаючи сенс її діяльності. Сократ закликав людей до самопізнання, але моралістичних проповідей виявилось замало, щоб повернути людей до пошуку морального ідеалу

4. Буття і цінності за часи античності

Буття і цінності за часи античності ще не були розділені і Платон, наприклад, вважав, що знання цінностей і їх реалізація в реальному житті – це одне і те саме. Тобто істинно доброчинною і мудрою є та людина, яка знає, що таке високі духовні цінності і та, котра діє відповідно до них.

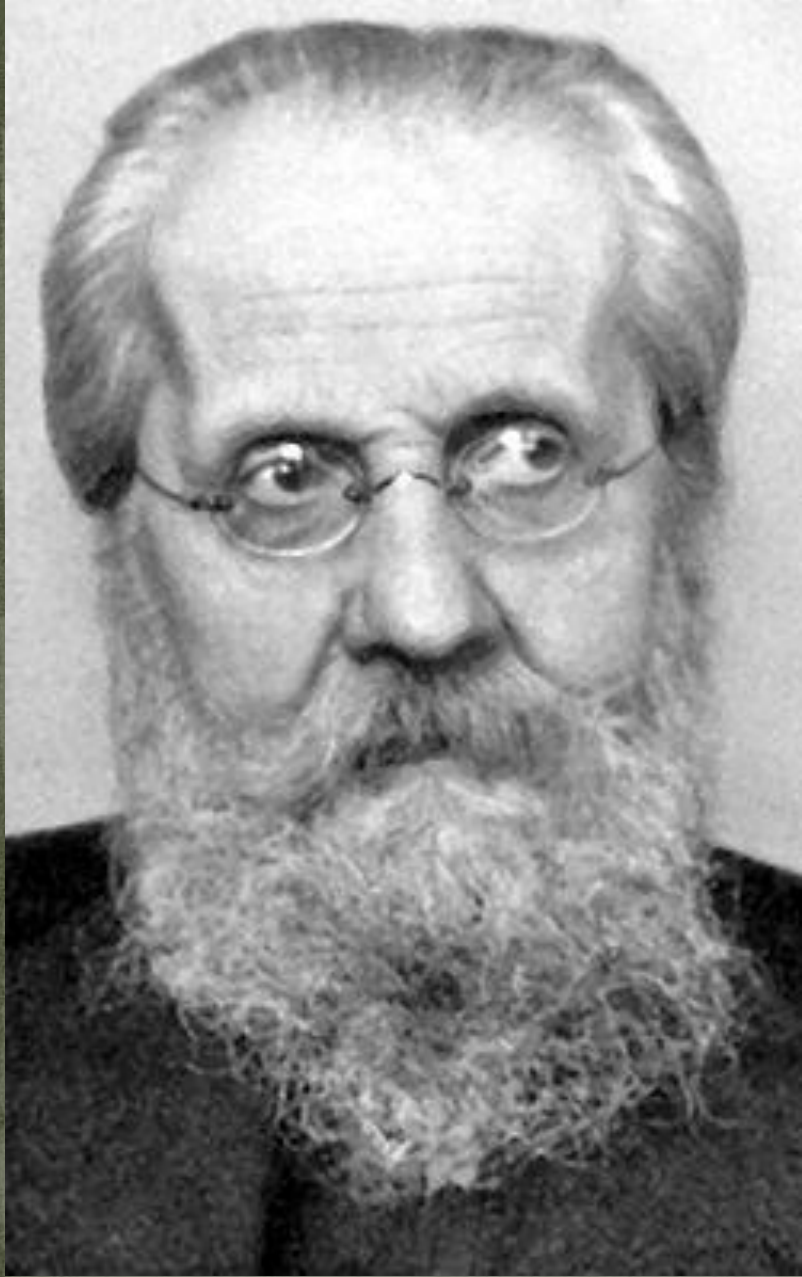

На думку Аристотеля, знання цінностей і реальна поведінка людини, це не одно порядкові явища. Вищими для Аристотеля є діагностичні цінності – істина, мудрість, моральність. Родоначальник німецької класичної філософії І. Кант також розробляв своє вчення про цінності. За Кантом, цінності самі по собі не мають буття, вони є вимогами, які звернені до волі особистості, до цілей, які вона ставить перед собою.

Згідно з поглядами видатного неокантіанця В.Віндельбанда, цінності – це ідеальне буття, буття норми, яке співвідноситься не з емпіричною, а з трансцендентальною свідомістю.

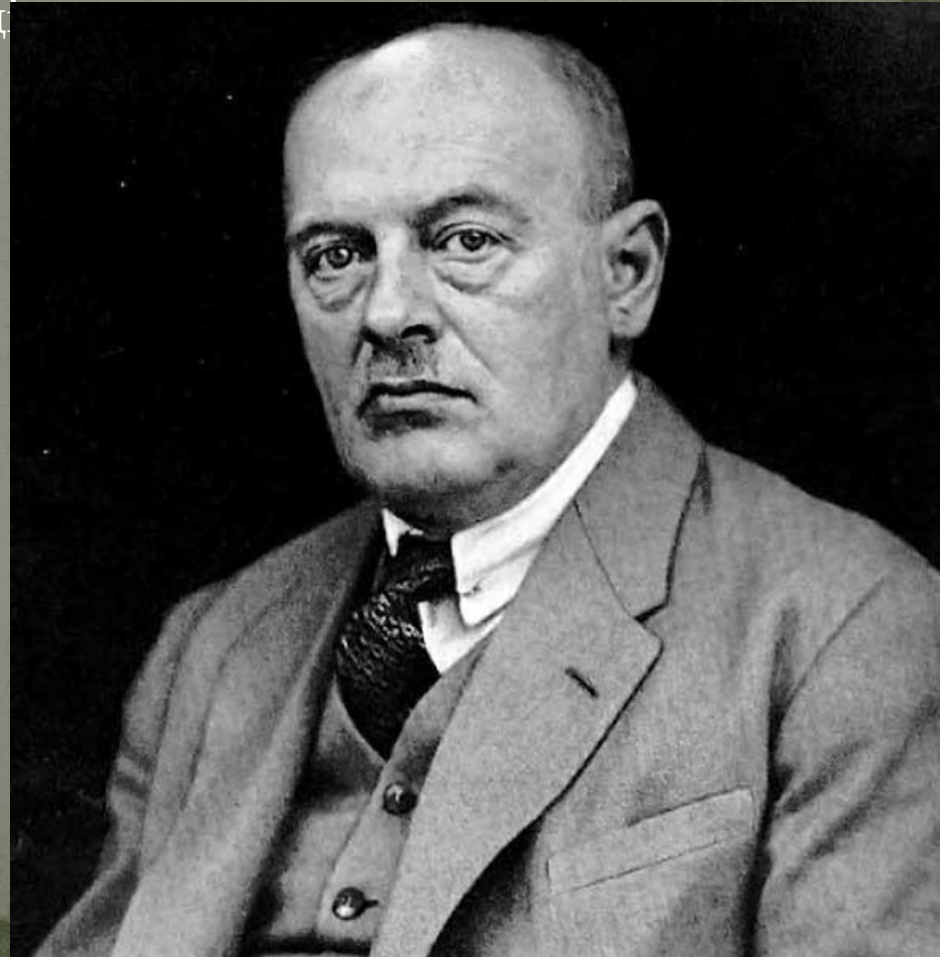

Як цінності у нього виступають істина, добро і краса, а наука, мистецтво, релігія розглядаються як блага культури, без яких людство не може існувати. Віндельбанд розглядає цінність як ціль саму по собі, до неї прагнуть заради неї самої, а не заради матеріального інтересу. Цінність – це не реальність, це ідеал носієм якого і є трансцендентальна свідомість.

.Неокантіанець Г.Ріккет також розробляв теорію цінностей як основу істинного знання і моральної поведінки. Цінність, на його думку, є щось повністю безвідносне, і в цьому розумінні трансцендентне як стосовно буття, так і стосовно пізнаючого суб'єкта. Як вважає Ріккет, саме цінності визначають ступінь індивідуальних відмінностей, вказуючи в багатоманітності рис і властивостей різних предметів і явищ на сутність, індивідуальне, унікальне. Він виділяє шість основних категорій цінностей: істину, красу, безособистісну святість, моральність, щастя і особистісну святість. Ріккет підкреслює надсуб'єктивний і надбуттєвий характер цінностей, визначаючи їх як основу буття, пізнання і людської діяльності.

Представник філософської антропології М.Шелер вважав, що цінності можна досягнути лише через переживання. Серед актів переживання цінностей дослідник виділяє співчуття, любов, ненависть. Бог для Шелера – це вища цінність, а любов до Бога – вища форма любові і фундаментальний феноменальний акт. Переживання цінностей – це не психічний, а космічний акт. Носієм цінностей є дух. Він протиставляється життєвій силі і прагне до споглядання вічних абсолютних цінностей. Людина повинна розвивати в собі духовне начало, щоб досягнути царства вічних цінностей.

5. Висновок

Отже, цінністю є лише те, що переживається як цінність. Світ цінностей – це світ практичної діяльності. Емоційне ставлення до явищ зовнішньої середи, їх оцінка здійснюється в практичному житті. "Прекрасне і потворне, піднесене і нище, трагічне і комічне, добро і зло не існують в об'єктивному світі самі по собі. Вони відчуються нами як оцінки."

Таким чином, аксіологія як теорія цінностей повинна аналізувати природу цінностей з дослідження характеру і структури людської діяльності. Свій ціннісний світ людина будує в процесі предметно-практичної діяльності. Цінності виростили з нестатку як стану об'єктивної нестачі того, що потрібне для розвитку й існування індивіда. Потреба формувалась як усвідомлений нестаток, а потім трансформувалась в інтерес. Потреба спрямовує людину на об'єкт її задоволення, а інтерес орієнтований на умови, які забезпечують задоволення потреби. Інтерес формується об'єктивно, відображаючи місце індивіда в системі суспільних відносин, а суб'єктивно він відображається в меті.

Мета - це спонукальний імпульс до активної діяльності, в якій відтворюється образ задоволеної потреби, що спонукає людину до діяльності.

Інтереси, як і потреби, є рушійною силою діяльності, поведінки і вчинків людей. На основі потреб та інтересів особистості формуються її уявлення про цінності. Важливу роль у ціннісному ставленні до дійсності відіграють емоційні переживання, пристрасті. Завдяки емоційному переживанню відбувається внутрішнє освоєння життєвих ситуацій, надається їм смисл. Цінності у свою чергу надають емоціям значущості, глибини, перетворюючи їх у стійкі почуття. Об'єднані в єдиний комплекс потреби, інтереси й емоційні переживання утворюють єдиний феномен цінності. Категорія цінності відображає соціальне і культурне значення матеріальних та духовних явищ, предметів для задоволення потреб та інтересів людини. Об'єкт може бути цінним для однієї людини, нецінним для іншої. Цінність предмета чи явища вирішальною мірою залежить від його об'єктивних якостей, від потреб, інтересів, емоцій особистості, від умов, місця і часу. Цінності в процесі діяльності впливають на вибір цілей і засобів реалізації діяльності. Ціль містить в собі майбутній результат діяльності, спрямовуючи й організовуючи діяльний процес, а цінність зберігає елемент нездійсненності, недосяжності і завдяки цьому світ людини складається з ціннісних образів, а діяльність входить у сферу потягів, прагнень, спонук, тобто сферу

.Цінності є фундаментом формування і регулятивної функції ціннісних орієнтацій особистості. Серед них – орієнтації на самодіяльність, самореалізацію, самоствердження людини. Основна форма, в якій функціонують цінності, - ідеал. Особливістю ідеалу є його нездійсненність, безкінечність. Саме завдяки безкінечності ідеалу можлива ціннісна ієрархія, тобто градація, що визначається відповідністю ідеалу. Ідеал є цінністю, організуючим, цільовим началом людської

Дослідники стверджують, що в ідеалі виражена ідея, яка в свідомості індивіда виступає за істину. На протязі життя людина будує свою діяльність у відповідності з нормативами і цінностями. У процесі суспільної праці людей виникають цілі, які відображуються категорією ціннісної орієнтації. Ціннісні орієнтації утворюються на основі системи цінностей, які в межах суспільства виконують близькі функції, мають єдину систему значень і є найважливішим елементом у структурі особистості. В них відображається вибіркоче, суб'єктивне ставлення особистості до об'єктивних умов її життя. В історії культури було багато систем ціннісних орієнтацій, які на основі домінуючих цінностей об'єднувались у типи ціннісних орієнтацій. Загальноновизнаними є такі: етико-релігійна (етизм), образно-естетична (естетизм), утилітарна ціннісна, наукові-теоретична, політична (етатизм). Ці типи ціннісних орієнтацій формуються в різних культурних групах, будуючи у

Інтернет ресурси

1. http://www.psyh.kiev.ua/%D0%90%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8_%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0_%D0%B4%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F
F

Сім фундаментальних цінностей

Істина

Добро

Користь

Справедливість

Панування

Свобода

Краса

